

Ulkoasiainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Uuden-Seelannin välillä tehdyn suhteita ja yhteistyötä koskevan kumppanuussopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Uuden-Seelannin välillä tehdyn suhteita ja yhteistyötä koskevan kumppanuussopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 55/2017 vp): Asia on saapunut ulkoasiainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- yksikönpäällikkö Sami Leino, ulkoasiainministeriö
- ulkoasiainsihteerin Heini Korhonen, ulkoasiainministeriö

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi lokakuussa 2016 allekirjoitetun Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Uuden-Seelannin välillä tehdyn suhteita ja yhteistyötä koskevan kumppanuussopimuksen sekä lain sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Uuden-Seelannin kanssa tehty sopimus on luonteeltaan sekasopimus, joka sisältää sekä jäsenvaltioiden että Euroopan unionin toimivaltaan kuuluvia määräyksiä.

Sopimus vastaa keskeiseltä sisällöltään pitkälti Euroopan unionin aiemmin tekemiä puitesopimuksia. Sopimus tehostaa Euroopan unionin ja Uuden-Seelannin välistä yhteistyötä ja mahdollistaa yhä laajemman vuoropuhelun Uuden-Seelannin kanssa. Kumppanuussopimus muodostaa pohjan kaikille tuleville alakohtaisille sopimuksille ja luo Euroopan unionin ja Uuden-Seelannin suhteille vakaan oikeudellisen perustan, jota ei tähän mennessä ole ollut. Euroopan unionin ja Uuden-Seelannin välinen yhteistyö on perustunut oikeudellisesti sitomattomaan, yhteiseen julistukseen keskinäisistä suhteista ja yhteistyöstä vuodelta 2007 sekä useisiin kahdenvälisiin alakohtaisiin sopimuksiin. Kumppanuussopimuksen tekeminen tuli ajankohtaiseksi, kun Euroopan unioni

Valiokunnan mietintö UaVM 6/2017 vp

tarkoituksenaan vastata nykypäivän haasteisiin ryhtyi solmimaan aiempaa laajempia uuden sukupolven kumppanuus- ja yhteistyösopimuksia useiden maiden kanssa. Euroopan unioni valmistellee myös päätöstä aloittaa neuvottelut vapaakauppasopimuksesta Uuden-Seelannin kanssa.

Sopimus on tarkoitettu tulemaan voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen sopimuksen hyväksymistä koskevien menettelyjen saattamisesta päätökseen.

Esitykseen sisältyy ehdotus laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Käsiteltävänä olevan EU:n ja Uuden-Seelannin välisen kumppanuussopimuksen tavoitteena on tiivistää EU:n ja Uuden-Seelannin välisiä suhteita ja lisätä yhteistyötä useilla molemminpuolisesti tärkeillä aloilla sekä edistää osapuolten välistä vuoropuhelua. Kumppanuussopimus on kokonaisvaltainen ja laaja-alainen sekasopimus, jonka keskeisiä osa-alueita ovat poliittinen vuoropuhelu ja yhteistyö ulko- ja turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä, yhteistyö talous- ja kauppakysymyksissä, oikeusasioita, vapautta ja turvallisuutta koskeva yhteistyö sekä yhteistyö kestävän kehityksen, energian ja liikenteen aloilla.

Sopimuksessa on myös määräyksiä globaalia kehitystä ja humanitaarista apu koskevasta yhteistyöstä, yhteistyöstä tutkimuksen, innovoinnin ja tietoyhteiskunnan aloilla sekä yhteistyöstä koulutuksen, kulttuurin ja ihmisten välisten yhteyksien aloilla.

Perustan kumppanuussopimuksen mukaiselle yhteistyölle muodostavat osapuolten yhteiset arvot liittyen demokratian periaatteisiin, ihmisoikeuksiin, perusvapauksiin, oikeusvaltioon sekä hyvään hallintotapaan.

Sopimus sisältää myös määräykset neuvottelu- ja sanktiomenettelystä, jonka nojalla toinen osapuoli voi keskeyttää sopimuksen soveltamisen sen olennaisiin osiin kohdistuneen rikkomuksen seurauksena. Tällaisia olennaisia osia sopimuksessa ovat sen ihmisoikeuslauseke ja joukkotuhoaseita koskeva lauseke.

Kumppanuussopimusta on tarkoitus täydentää EU:n ja Uuden-Seelannin välille neuvoteltavalla vapaakauppasopimuksella, jonka neuvottelut pyritään käynnistämään vuoden 2017 aikana. Tarkoituksena on, että kumppanuussopimus ja vapaakauppasopimus yhdessä muodostavat institutionaalisen kokonaisuuden EU:n ja Uuden-Seelannin väliselle yhteistyölle.

Ulkoasiainvaliokunta tukee kumppanuussopimuksen solmimista ja katsoo sen jatkavan ja vahvistavan luontevalla tavalla EU:n ja Uuden-Seelannin välisten suhteiden kehittämistä. Uusi-Seelanti on EU:lle ja Suomelle hyvin samanmielinen kumppani, jonka kanssa tehdään jo nykyisin yhteistyötä monissa kansainvälisissä kysymyksissä, kuten esimerkiksi humanitaarisen avun antami-

Valiokunnan mietintö UaVM 6/2017 vp

nessa ja terrorismin vastaisessa toiminnassa. Uusi-Seelanti myös osallistuu EU:n kriisinhallintaoperaatioihin. Kaupallistaloudellisten suhteiden osalta EU on Uudelle-Seelannille sen kolmanneksi suurin kauppakumppani.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Ulkoasiainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä HE 55/2017 vp tarkoitetun kumppanuussopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan.

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 55/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 14.6.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Matti Vanhanen kesk
varapuheenjohtaja Pertti Salolainen kok
jäsen Sirkka-Liisa Anttila kesk
jäsen Paavo Arhinmäki vas
jäsen Tiina Elovaara uv
jäsen Seppo Kääriäinen kesk
jäsen Tom Packalén ps
jäsen Aila Paloniemi kesk
jäsen Antti Rinne sd
jäsen Veera Ruoho uv
jäsen Lenita Toivakka kok
jäsen Erkki Tuomioja sd
jäsen Stefan Wallin r
varajäsen Ilkka Kanerva kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tiina Larvala